

Luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n mukainen lupa poiketa rauhoitettujen eliölajien rauhoitussäännöksistä

Hakija

Jouni Issakainen (FT, biologi, Turku) ja Jukka Vauras (FM, biologi, Turku)

Asia

Kasvi- ja sieninäytteiden kerääminen

Alueen sijainti

Salon Korkeaniemenkallion yksityinen luonnonsuojelualue (YSA201246) ja sen lähiympäristö.

Pääkohteita ovat Etu-Haukilammen ja Taka-Haukilammen järvet (suojelelta sekä suojelemattomalta osalta), niitä yhdistävä puro sekä näitä reunustavat kosteikot. Toissijaisia kohteita ovat Orijärven, Puurlammen ja Pitkälammen vesialueet.

Hakemus

LUPA HAETAAN:

- kasvi- ja sieninäytteiden keräämiseen tutkimustarkoituksiin yksityiseltä luonnonsuojelualueelta
- rauhoitettujen kasvilajinäytteiden (hento- ja notkeanäkinruoho) keräämiseen tutkimustarkoituksiin yksityisellä luonnonsuojelualueella sekä sen ulkopuolella.

KOHTEENA OLEVAT ELIÖRYHMÄT

- Putkilokasvit, etenkin vaateliaat uposkasvit.
- Näistä erityisen kiinnostuksemme kohteena ovat rauhoitetut hentonäkinruoho (Najas tenuissima) sekä notkeanäkinruoho (Najas flexilis). Näitä ei ole alueelta koskaan löydetty, mutta järvien piirteiden vuoksi niiden löytäminen on mahdollista.
- Sammalet ja levät, etenkin näkinpartaislevät.
- Kaikki sieniryhmät, etenkin helttasienet.

YLEISTÄ TAUSTAA

Vedenalaisten kasvien levinneisyys ja ekologia on (jo vaikeamman havaittavuuden vuoksi) heikommin tunnettu kuin maalla kasvavan lajiston. Tämä koskee niin putkilokasveja, sammalia kuin leviäkin.

Vedenalaisista kasveista on perinteisesti otettu näytteitä pääosin rannalta tai veneestä käsin, jolloin kasvillisuudesta saadaan rajallinen ja vinoutunut yleiskuva. Esim. haraamalla tehty näytteenotto myös vahingoittaa kasvillisuutta tarpeettomasti ja kohdentuu sattumanvaraisesti. Sukeltamalla (mukaan lukien vapaasukellus eli

snorklaus) pohjakasvillisuutta voidaan havainnoida laajoilta alueilta sitä häiritsemättä ja näytteenotto voidaan kohdentaa tarkasti vain tarpeellisiin kasvilajeihin ja -yksilöihin.

Kaikki järvet eivät ole luonnoltaan samanlaisia. Ne ylläpitävät erilaisia kasvillisuustyyppejä esim. veden happamuuden, humuspitoisuuden, mineraalipitoisuuden, rehevyyden, savisuuden ja pohjan laadun mukaan. Myös eri vedensyvyyksille syntyy rannansuuntaisia vyöhykkeitä, joilla on toisistaan poikkeava lajisto.

Osa kasvilajeista, kuten edellä mainitut näkinruohot, ovat pohjaan kiinnittyneitä, ehdottomia uposkasveja, jotka ovat varreltaan lyhyitä. Niinpä ne eivät voi varmistaa valon saantiaan kurkottamalla pintaan, leijumalla vesipatsaassa tai kellumalla pinnalla. Yksi keskeinen tällaisia kasveja rajoittava tekijä on se, saako laji tietyllä paikalla riittävästi valoa järven pohjaan asti.

Monet ihmistoiminnan muodot järvien koko valuma-alueella lisäävät veden sameutta (savisameus, humuksen samentama vesi tai rehevöitymisen aiheuttama leväkasvu) ja pimentävät pohjaa. Tämä kaventaa pohjakasvien elintilaa niiden luontaisella kasvusyvytyksellä ja pakottaa ne kohti yhä matalampaa vettä. Matalassa vedessä taas muut esteet, kuten järviruo'on ylivoimainen kilpailu, tukahduttavat niitä rannan läheisyydessä.

Suuri osa Suomen järvistä on luontaisesti melko hapanvetisiä ja niukkaravinteisia. Näiden vesi voi olla kirkasta tai ruskehtavaa, mutta lajisto on niukka ja tunnetaan yleispiirteissään melko hyvin. Tällaisten järvien valuma-alueella on lisäksi usein suo- ja metsäojituksia ja/tai turpeennostoa, mikä tekee veden entistä ruskeammaksi ja happamemmaksi humusaineiden ja kangasmaalta liukenevien suolojen vuoksi.

Toinen yleinen järviyyppe ovat ravinteikkaammat saviseutujen järvet, joissa vedessä leijuva savi jo luonnontilassa vähentää ainakin kausittain pohjaan ulottuvaa valoa. Yleensä näiden rannat ovat lisäksi pitkäaikaisen viljelyn piirissä, jolloin ojitukset ja rehevöityminen yhdessä samentavat veden pysyvästikin lähes läpinäkymättömäksi. Usein samaa järveä rasittavat sekä maanviljelyn että metsäojitusten seuraukset.

Useat vaateliaat uposkasvit suosivat vettä, joka on luontaisesti melko runsasravinteista mutta kirkasta (näkösyvyys esim. 3–5 metriä) ja happamuudeltaan noin neutraalia tai hieman emäksistä. Tällaisia lajeja ovat esimerkiksi erittäin harvinaiset ja uhanalaiset hento- ja notkeanäkinruoho. Samoissa järvissä voi niiden seurassa kasvaa myös muita vaateliaita lajeja kuten harvinaisehkoja vitoja (*Potamogeton*) ja/tai näkinpartaisleviä (*Charales*). Suomessa tällaiset järvet ovat luonnontilaisina harvinaisia ja ihmistoiminnan lisääntyvien paineiden vuoksi yhä niukentuvia.

MIKSI KISKON HAUKILAMMIT?

Tämän hakemuksen pienet kohdejärvet, Haukilammit, ovat valikoituneet mielenkiintomme kohteeksi useista syistä: Kallioperätietojen mukaan niiden alle ulottuu lännestä kalkkipitoisia kivilajeja, mikä voi vähentää veden happamuutta. Haukilammit eivät toimi laajojen ojitettujen metsien tai soiden vesien läpivirtausjärvinä, niihin ei ole ilmeisesti vielä kohdistunut erityisen vahvaa ihmistoimintaa, niiden itärannalla on maaperäkartan mukana hienojakoista silttiä, ja lisäksi läheltä tunnetaan

reheviä luontotyyppejä. Yhdistelmä on Suomessa harvinainen. Tilannetta ei kuitenkaan voi tietää käymättä paikalla veden alla.

Haukilampien välisen puron länsirannalla on pieni lettosaareke, johon on tietävästi kohdistettu ennallistamistoimia, ja josta on laji.fi-palvelun mukaan löydetty rehevyyttä vaativia sammalia (ainakin *Scorpidium scorpioides*, *Scorpidium cossonii* ja *Cinclidium stygium*). Ko. letolla on vierailut 2020-luvulla muutamia sammaliin paneutuneita tutkijoita.

Taka-Haukilammista länteen, Orijärven itäpäässä, on Korkianiemenkallio-niminen niemi, joka on erittäin rikas kalkkia vaativien sammalten kasvupaikka (Kimmo Syrjänen, henkilökohtainen tiedonanto). Orijärven ja Haukilammien väliseltä alueelta, kuivemmalta maalta, tunnetaan myös harvinainen orkidea, punavalkku (mm. Jukka Vauraksen aiempi oma havainto).

Tiedossamme ei ole, että putkilokasvistoa olisi kartoitettu edes kummankaan Haukilammin rantakosteikoissa, saati veden alla. Juuri näkinruohojen löytyminen järvistä olisi epätodennäköistä, mutta paikan erityiset piirteet huomioiden kuitenkin mahdollista. Todennäköisempiä löytöjä ovat vaateliaat vidat, näkinpartaislevät ja vesisammalet. Alueelta ei tietääksemme ole myöskään tallennettu sieninäytteitä.

Näistä syistä Haukilammille olisi aiheutta suorittaa vähintään pistokoemainen vesikasvillisuuden kartoitusretki, jolla lampia tutkitaan myös sukeltaen ja tarpeen vaatiessa voidaan tallentaa museoon myös lajimäärityksen ja tutkimuksen edellyttämiä dokumentaationäytteitä.

Mikäli retken maaosuuksilla todetaan myös puutteellisesti tunnettuja sienilajeja, kuten risakkaita (*Inocybe*), keräisimme samalla tutkimusnäytteitä myös niistä. Näitä voi kasvaa esim. kuivalla kalkkipitoisella maalla sekä rehevien kosteikkojen reunoilla.

KOHDEALUEIDEN TARKEMPI RAJAUS ELIÖRYHMITÄIN

Putkilokasvien, sammalten ja levien näytteenotto: Kiskon Taka- ja Etu-Haukilammin suojellut vesialueet sekä rantakosteikot, mukaan lukien lampien välinen puro reunakosteikkoineen.

Erityisesti hentonäkinruohon ja notkeanäkinruohon näytteenotto, jos näitä tavataan: Haukilammien ja niiden välisen puron vesialueet (pääkohde) sekä näiden viereiset Orijärvi, Puurlammi ja Pitkälampi. Kolmesta viimeksimainitusta kiinnostavin on Orijärven suojelematon vesialue suojellun Korkianiemenkallion juurella, pohjan mahdollisen kalkkipitoisuuden vuoksi. Viereiset Puurlammi ja Pitkälampi vaikuttavat karttatarkastelussa epäkiinnostavan happamilta, eikä niille välttämättä mennä, mutta lupaa haetaan siltä varalta, että maastossa todetaan siihen aiheutta.

Sieninäytteiden otto: Haukilammeja ympäröivä koko suojelualue.

HAKIJAT

Hakijat ovat eläkkeellä, mutta jatkavat tutkimustyötä Turun yliopiston biodiversiteettisyksikössä. Hakijoilla on vuosikymmenien kokemus tutkimusnäytteiden otosta, mukaan lukien uhanalaiset ja harvinaiset lajit. He ovat mm. löytäneet Suomelle

VARELY/4048/2025

Liitteet 1 kpl.

uusia näkinruohojärviä. JI on perehtynyt näkinruohojen tunnistukseen ja biologiaan myös sukeltamalla toimiessaan pääkirjoittajana niiden laajassa suojelusuunnitelmassa (Suomen Ympäristö 13/2011).

JV on kuvannut useita tieteelle uusia sienilajeja. Luvan hakijoiden mukana voi olla maastossa 1–2 avustajaa, jotka toimivat jommankumman hakijan vastuulla ja heidän valvonnassaan. Mahdollisten avustajien henkilöllisyys riippuu retkijän olosuhteista ja aikatauluista, mutta hekin tulisivat olemaan biologian tutkijoita tai muuten alaan paneutuneita henkilöitä.

NÄYTTEIDEN KERUUTAPA JA KÄSITTELY

Etsintä ja keruu suoritetaan vedenalaisilta osilta sukeltaen (lähinnä snorklaus). Keruu on mahdollisimman niukkaa ja kohdennetaan vain tutkimuksen vaatimiin lajeihin ja yksilöihin. Perusteita keruuseen ovat määrittämisen välitön varmistaminen sekä tieteellisen dokumentaationäytteen ottaminen. Käytännön taustatietona, pohjakasvien tutkinnassa yksittäisiä näkinruohoja voi tulla irrotetuksi pohjasta jo tunnistamattoman kasvin määrittämiseksi pinnalle nostettuna. Tässä anomme kuitenkin varalta niille lupaa jo ennalta, koska näkinruohoja kohteessa erityisesti etsitään. Punavalkkua, joka alueelta jo tunnetaan, ei kerätä. Sieniä ei kerätä suojelualueella syötäväksi. Kerätyt näytteet eivät jää hakijoiden haltuun vaan tallennetaan viivytyksettä julkiseen kokoelmaan Turun yliopiston kasvimuseoon (TUR).

TULOSTEN RAPORTOINTI

Hakijat tiedottavat ELY-keskukselle retken päätuloksista viimeistään vuoden kuluessa keruujan päätyttyä. Mahdolliset tieteelliset julkaisut ja niiden aikataulu riippuvat saaduista havainnoista.

KERUUN SUHDE SUOJELUALUEEN TAVOITTEISIIN

Keruu suoritetaan siten, että lajien säilyminen paikalla ja niiden suojelutaso eivät vaarannu. Työ täydentää kokonaiskuvaa kyseisen suojelualueen monimuotoisuudesta kattamalla myös vedenalaisia osia ja muita sen vähemmän tunnettuja piirteitä. Tuloksia voidaan hyödyntää myöhemmin mm. suunniteltaessa toimenpiteitä kyseisillä järvillä tai niiden valuma-alueella.

SUHDE YKSITYISIIN MAANOMISTAJIIN

Emme ole varmistaneet maanomistuksia alueella. Karttapaikan tietojen mukaan Haukilammit kuuluvat valtaosin suureen kiinteistöön 734-757-1-130. Tämän kiinteistön omistaa alueella työskennelleen geologin mukaan Fiskars Oyj, johon olemme aikeissa ottaa erikseen yhteyttä. Etu-Haukilammen suojelematon pohjoispää kuuluu pieneen kiinteistöön 734-761-1-17. Tämän sekä muiden aluetta ympäröivien maiden omistuksia emme tunne.

Määräykset, joita hakemus koskee

Hento- ja notkeanäkinruoho ovat luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettuja ja erittäin uhanalaisia kasvilajeja. Luonnonsuojelulain 74 §:n mukaan rauhoitettua

kasvia, sen osaa tai siemeniä ei saa poimia, kerätä, leikata irti, ottaa juurineen eikä hävittää.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa kiellosta, jos siitä ei ole haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle. 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisien hallussapito ja kuljetus on kielletty. Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen.

Korkeaniemenkallion luonnonsuojelualueen rauhoituspäätöksen mukaan alueella voidaan alueen rauhoitusmääräysten estämättä ottaa kasveja ja kasvinosia sekä kivennäisnäytteitä alueellisen luonnonsuojeluviranomaisen luvalla. ELY-keskus katsoo, että myös sieninäytteiden keruu on rauhoituspäätöksen mukaista, eikä asiassa tarvita luonnonsuojelulain 54 §:n mukaista lupaa poiketa yksityisen luonnonsuojelualueen rauhoitusmääräyksistä.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle luvan hakemuksen mukaisesti.

- 1 Päätös on voimassa 31.12.2026 asti.
- 2 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 3 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä (esim. puhelimesta). Pyydettyä lupa on esitettävä.
- 4 Hakija vastaa yhteydenpidosta maanomistajiin sekä mahdollisesti muista tarvittavista luvista.
- 5 Varsinais-Suomen ELY-keskus valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.
- 6 Luvan käytöstä tulee raportoida viimeistään vuoden kuluttua keruuaajan päätyttyä. Raportti toimitetaan Varsinais-Suomen ELY-keskuksen kirjaamoon (kirjaamo.varsinais@suomi@ely-keskus.fi) päätöksen asianumerolla VARELY/4048/2025 varustettuna. Raportissa tulee ilmetä työn päätulokset ja likimääräinen arvio kerättyjen eliöiden lukumäärästä lajiryhmittäin.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n ehdot, ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoitukseen. Lajien suotuisan suojelutason ei katsota vaarantuvan, kun keruu suoritetaan hakemuksen mukaisesti. Työ lisää tietoa alueen luontoarvoista.

ELY-keskus hyväksyy toimenpiteet luonnonsuojelualueella hakemuksen mukaisesti, eikä asiassa edellytetä luonnonsuojelulain 54 §:n mukaista lupaa suojelualueen rauhoitusmääräyksistä poikkeamiseen.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 83 § ja 89 §

Lounais-Suomen ympäristökeskuksen päätös LOS-2004-L-628-251 (YSA201246)

VARELY/4048/2025

Liitteet 1 kpl.

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Valtioneuvoston asetus elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2024 (1215/2023)

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 § nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Päätöksen toimeenpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Turun hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiannolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Timo Vaahtoranta ja ratkaissut yksikön päällikkö Olli Mattila.

Liitteet

Liite 1. Valitusosoitus

Tiedoksi

Turun Lintutieteellinen Yhdistys r.y. suojelu@tly.fi
Varsinais-Suomen luonnonsuojelupiiri varsinais-suomi@sl.fi
Lounais-Suomen poliisilaitos kirjaamo.lounais-suomi@poliisi.fi
Ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi
Tapiola ry. Varsinais-Suomi info@tapiolary.com

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/4048/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/4048/2025 har godkänts elektroniskt

Ratkaisija Mattila Olli 04.08.2025 10:38

Esittelijä Vaahtoranta Timo 04.08.2025 10:26

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Turun hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettamisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiantona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettamisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Turun hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä: [Tuomioistuinmaksulaki 1455/2015](#)

Turun hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: PL 32, 20101 Turku

Käyntiosoite: Sairashuoneenkatu 2-4, 20100 Turku

Puhelin: 029 56 42400

Telefax: 029 56 42414

Sähköposti: turku.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00-16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.